

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİM ORTAMLARININ KULLANIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI İLE AKADEMİK MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ANALYSING THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THE USE OF DISTANCE EDUCATION ENVIRONMENTS DURING THE PANDEMIC AND THEIR ACADEMIC MOTIVATION

Selman Çutuk¹, Zeynep Akkuş Çutuk², Tuncel Öz³

ÖZ: Bu araştırmanın temel amacı, COVID-19 pandemi döneminde zorunlu hale gelen uzaktan eğitimin ve bu doğrultuda kullanılan eğitim platformlarının öğrencilerin içsel ve dışsal akademik motivasyonları ile ilişkisinin incelenmesidir. Araştırma, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Meslek Yüksekokulu Spor Yönetimi programı ve Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğrenim gören ve kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yoluyla belirlenen 225 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler, Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutum Ölçeği, Akademik Motivasyon Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan üç adet veri toplama aracının uygulanması, 2021-2022 eğitim öğretim yılı birinci yarısında gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Çalışmada; pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının etkililiği ile öğrencilerin içsel ve dışsal akademik motivasyonları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu buna karşın bu ortamların yeterlilik ve motivasyon, kullanılabilirlik ve memnuniyet boyutlarının akademik motivasyonla ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda uzaktan eğitim ortamlarının geliştirilmesi ve sağladığı imkanların artırılmasının akademik motivasyonun yükseltilmesi noktasında yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar sözcükler: Uzaktan eğitim, uzaktan eğitim ortamları, akademik motivasyon, COVID-19

ABSTRACT: The main purpose of this research is to analyse the relationship between distance education, which has become compulsory during the COVID-19 pandemic period, and the educational platforms used in this direction, with the internal and external academic motivations of students. The research was carried out on 225 participants who were studying at the School of Civil Aviation, Vocational School of Sports Management and the Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, and determined through easily accessible case sampling. The data in the research were obtained with the Attitude Scale for the Use of Distance Education Environments during the Pandemic Process, the Academic Motivation Scale and the Personal Information Form. The implementation of the three data collection tools used in the research was carried out in the first semester of the 2021-2022 academic year. Descriptive statistics and Pearson Correlation Coefficient were used in the analysis of the data. In the study; It has been concluded that there is a moderate and positive relationship between the effectiveness of distance education environments and the internal and external academic motivations of students during the pandemic process, whereas the competency and motivation, usability and satisfaction dimensions of these environments are not related to academic motivation. In line with these results, it is evaluated that the development of distance education environments and increasing the opportunities provided will be beneficial in terms of increasing academic motivation.

Keywords: Distance education, distance learning environments, academic motivation, COVID-19

Bu makaleye atf vermek için:

Çutuk, S., Akkuş Çutuk, Z. & Öz, T. (2023). Üniversite öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutumları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 2006-2015.

Cite this article as:

Çutuk, S., Akkuş Çutuk, Z. & Öz, T. (2023). Analysing the relationship between university students' attitudes towards the use of distance education environments during the pandemic and their academic motivation. *Trakya Journal of Education*, 13(3), 2006-2015.

Bu makale, 20-21 Kasım 2021 tarihleri arasında çevrimiçi olarak düzenlenen I. Uluslararası Eğitimde Mükemmellik Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Spor Yönetimi Programı, İstanbul, Türkiye, e-mail: selman.cutuk@nisantasi.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0002-7802-2440

² Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye. e-mail: zeynepacutuk@trakya.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0001-8364-4431

³ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi İşletme Fakültesi Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği Lisans Programı, İstanbul, Türkiye. E-posta: toz@ticaret.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0001-6603-0841

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

With the rapid spread of the Covid-19 pandemic, educational institutions had to continue their activities through distance education. Students, lecturers and administrators have had to have the competence to use the distance education platform effectively, in addition to the effort to adapt to the new situation. In line with their infrastructure, some universities have implemented a synchronous (synchronous) model, some asynchronous (non-synchronous), and some a mixture of these two (synchronous-asynchronous) models. The difference was in areas such as the educational platforms used, exam practices, grading system and grading method. In this process, factors such as the competencies and attitudes of users (such as satisfaction, motivation, effectiveness) towards using distance education platforms have become very important and have affected the efficiency of the process. In this direction, the distance education perceptions, satisfactions and demands of the students also differed. Another variable of the study is academic motivation. Academic motivation is divided into two as intrinsic and extrinsic motivation. Intrinsic motivation is related to personal factors such as needs, interests, and curiosity. When the individual is intrinsically motivated, the activity itself is rewarding for the individual so that no encouragement or punishment is required. On the other hand, extrinsic motivation refers to behaviors that are done not for personal pleasure and satisfaction from learning or discovering something, but for an outcome, such as getting a good grade or avoiding punishment from the teacher. Extrinsically motivated individuals focus on the rewards they will receive as a result of this activity rather than the activity itself. When the literature was examined, no study was found on the relationship between the distance education platforms used in this process and academic motivation. Studies are mostly focused on the relationship between the distance education system and academic motivation and are limited in number. It is considered that examining the relationship between distance education, which has become compulsory during the pandemic period, and the education platforms used in this direction, with the internal and external academic motivations of the students will contribute to the literature.

Method

The research was designed with the correlational survey model. The research was carried out with a total of 225 students studying in the Faculty of Education, School of Civil Aviation and Sports Management program and determined by convenience sampling. Participants were between the ages of 18-44, with a mean age of 20.81 and a standard deviation of 3.07. The data in the study were obtained by using the Attitude Scale for the Use of Distance Education Environments during the Pandemic and the Academic Motivation Scale. The application of the data collection tool used in the research was carried out in the first semester of the 2021-2022 academic year. The obtained data were analyzed using the SPSS 22.00 for Windows package program. In this study, first of all, it was analysed whether the variables showed a normal distribution or not by using the skewness and kurtosis values. Then, Pearson correlation analysis was carried out to determine the direction and level of the relationship between the descriptive statistics of the variables and the attitudes of university students towards the use of distance education environments during the pandemic and their academic motivations.

Findings

Before calculating the descriptive statistics, it was analysed whether the variables showed a normal distribution or not by using the skewness and kurtosis values. It was determined that the mean, standard deviation, skewness and kurtosis values of the sub-dimensions of the Attitude Scale for the Use of Distance Education Environments during the Pandemic Process and the Academic Motivation Scale were at acceptable levels. According to the findings obtained from the study, there was a moderate and positive relationship between the effectiveness of distance education environments and the internal and external academic motivations of students during the pandemic process, whereas the dimensions of competence and motivation, usability and satisfaction of these environments were not related to academic motivation.

Discussion and Conclusion

In distance education environments, students can effectively benefit from online and offline studies, access the course content in virtual classroom environments, and communicate with the lecturers conducting the course. These opportunities provided by the platforms are expressed as effectiveness. These opportunities positively affect internal and external academic motivation. The students' feeling of self-sufficiency while using these platforms, the ease of use of the platforms, and the satisfaction levels of the students were not related to their academic motivations. It is evaluated that these results will contribute to the literature in terms of improving the educational environments used for distance education and increasing the opportunities provided.

GİRİŞ

Çin'in Wuhan eyaletinde 2019 yılının sonunda görülen Covid-19 virüsü, kısa sürede küresel bir salgın haline gelmiş ve ülkeleri sağlık, ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim açısından olumsuz yönde etkilemiştir. Pandeminin hızla yayılmasıyla birlikte eğitim kurumları faaliyetlerini uzaktan eğitim yoluyla sürdürmek zorunda kalmıştır (Aksoğan, 2020; Çakin ve Akyavuz, 2020). Genel anlamda uzaktan eğitim, özel iletişim yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen, zaman ve mekândan kaynaklanan sınırlılığı ortadan kaldıran, öğrenme etkinliklerini planlı ve tasarlanmış olarak kullanıcılara sunan bir öğrenme etkinliği olarak tanımlanır (Altıparmak, Kurt ve Kapıdere, 2011). Uzaktan eğitimin hem öğretmenler hem de öğrenenler açısından avantaj ve dezavantajları söz konusudur. Geniş kitleler ile aynı anda iletişim ve etkileşim imkanı sağlaması, engelli bireylerin eğitime ulaşmasını kolaylaştırması, zaman ve mekandan bağımsız olması, öğrenme hızı ve stili gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak eğitim sürecini büyük ölçüde özelleştirmesi gibi avantajları bulunmaktadır. Ayrıca öğrenciler ders aldıkları ortamda daha rahat hareket ettikçe ve sürekli denetim altında olmadıkça başarı düzeyleri artmaktadır. Buna karşın uzaktan eğitimde yatırım maliyetinin yüksek olması, teknolojik altyapıdan kaynaklanan aksaklıkların yaşanması, özellikle uygulamalı derslerde müfredatın uygulanmasında zorlukların yaşanması gibi dezavantajları da söz konusudur (Altıparmak, Kurt ve Kapıdere, 2011; Demirli ve Aksoğan, 2012; Dewald, 1999; Holmberg, 1989; Keegan, 1986; Moore, Deane ve Galyen, 2011).

Ülkemizde YÖK Yürütme Kurulu kararları ile uzaktan eğitim yapabilecek altyapı ve imkanlara sahip bütün üniversiteler, 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitime geçmiştir. Böylece öğrenciler, öğretim elemanları ve yöneticiler yeni duruma uyum sağlama çabasının dışında uzaktan eğitim platformunu etkili bir şekilde kullanabilme durumunda kalmıştır. Bazı üniversiteler alt yapıları doğrultusunda derslerin işlenişinde senkron (eş zamanlı), bazıları asenkron (eş zamanlı olmayan), bazıları ise bu ikisinin karışımından (senkron-asekron) oluşan bir model uygulamışlardır. Bu farklılıklar üniversitenin kendi içinde ve bölümler arasında da yaşanmıştır. Ayrıca devlet ve özel üniversiteler arasında da uygulama farklılığı söz konusu olmuştur. Farklılık, kullanılan eğitim platformları, sınav uygulamaları, notlandırma sistemi ve notlandırma yöntemi gibi alanlarda söz konusu olmuştur. Bu süreçte kullanıcıların uzaktan eğitim platformlarını kullanmaya yönelik yetkinlikleri ve tutumları (memnuniyet, motivasyon, etkililik) gibi faktörler çok önemli hale gelmiş ve süreçten alınan verimi etkilemiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin uzaktan eğitim algıları, memnuniyetleri ve talepleri de farklılık göstermiştir (Durak, Çankaya ve İzmirli, 2020; Ünal, Şanlıer ve Şengil, 2021; Tüzün ve Yörük-Toraman, 2021; Yıldız, Çengel ve Alkan, 2021).

Alan yazında Covid-19 pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, sistemin olumlu ve olumsuz taraflarının birlikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler uzaktan öğretim yöntemi ile işlenen dersleri sıkıcı bulmakta, akademik performanslarına katkısı olmadığını düşünmektedir. Sistemde teknik aksaklıklar yaşandığını, sürecin yıpratıcı olduğunu ve sosyalleşmeye engel olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca araştırmacılar tarafından motivasyon düşüklüğü de gözlemlenmiştir (Şen ve Kızılcıoğlu, 2020). Er-Türküresin, (2020) ile Güven ve Uçar, (2021) tarafından uzaktan eğitim sisteminin ekonomik olması, zaman ve mekandan bağımsız olması ile derslerin tekrar izlenebilmesi gibi avantajların olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra öğrenilen konuların kalıcı olmaması, ölçme değerlendirilmeden kaynaklanan sorunların olması, disiplin problemleri yaşanması, internet bağlantısının kesilmesi, sistemsel problemler ve etkileşim eksikliği gibi birçok olumsuz yönünün olduğu da dile getirilmiştir. Sonuç olarak bu süreçte uygulanan uzaktan eğitim sistemi ve kullanılan eğitim platformlarıyla ilgili araştırma sonuçlarının daha önceden yapılan araştırma sonuçları ile benzer olduğu görülmektedir.

Çalışmanın diğer bir değişkeni de akademik motivasyondur. Motivasyon; istek yaratma, belirli bir amaç doğrultusunda eyleme yönlendirme, bir davranışı yapmak için harekete geçirme (Sansone ve

Harackiewicz, 2000; Ryan ve Deci, 2000) olarak tanımlanır ve öğrenmenin en önemli bileşenlerinden biri olarak kabul edilir. Eğitim alanındaki önemli kavramlardan biri haline gelen “akademik motivasyon” kavramı, üniversiteye devam eden öğrencilerin de yaşamındaki önemli unsurlardan birisidir (Vallerand ve ark., 1992). Akademik motivasyon, öğrencilerin çalışma stratejisini, akademik performansını, uyumunu ve iyi oluşunu olumlu yönde etkilemektedir (Altınpulluk, 2021). Akademik motivasyon kendi içinde, içe yönelik (içsel) ve dışa yönelik (dışsal) motivasyon olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Deci ve Ryan, 1985; Ryan ve Deci, 2000). İçsel motivasyon, ihtiyaçlar, ilgi ve merak gibi kişisel faktörlerle ilişkilidir. Birey içsel olarak motive olduğunda, aktivitenin kendisi birey için ödüllendirici olmakta böylece teşvik etme ya da ceza verme gerekmemektedir. İçsel motivasyonun bileşenleri: bilmek, bir şeyleri başarmak ve deneyim için harekete geçmektir. Bilmeye yönelik içsel motivasyon, özerklik ihtiyacı ile ilişkilidir. Öğrenme, keşfetme veya anlama sürecinde elde edilen haz ve tatmin için eyleme geçme olarak tanımlanır. Başarı elde etmeye yönelik içsel motivasyon, yeterlilik ile ilgilidir ve bir faaliyete başarılı veya yaratıcı bir şekilde katılmaktır. Deneyim için harekete geçmeye yönelik içsel motivasyon ise, ilişkili olmakla bağlantılıdır ve bir öğrencinin ilgi çekici bir sınıf faaliyetine katılmak için okula gitmesi örneğiyle betimlenebilir (Vallerand ve ark., 1992).

Öte yandan, dışsal motivasyon, bir şeyi öğrenmekten veya keşfetmekten kişisel zevk ve tatmin elde etmek için değil, iyi bir not almak ya da öğretmenin vereceği cezadan kaçınmak gibi bir sonuç için yapılan davranışları ifade eder. Dışsal olarak motive edilen bireyler, faaliyetin kendisinden ziyade bu faaliyet sonucunda elde edeceği ödüller üzerine odaklanır (Deci et al.,1991). Dışsal motivasyon, içsel akademik motivasyonun aksine daha geniş bir davranış yelpazesinde yer almaktadır. Öz-belirleme teorisinde yer alan içselleştirme sürecine göre en düşük seviyeden en yüksek seviyeye doğru ilerleyen dış düzenleme, içe yansıyan düzenleme ve tanımlama yoluyla düzenleme olmak üzere üç başlık altında dışsal akademik motivasyon sıralanabilir (Deci ve Ryan, 1985; Vallerand ve ark., 1992). Dışsal motivasyon denildiğinde ilk akla gelen dış düzenlemede kişi davranışı, dışarıdan verilen ödüller veya cezalardan dolayı yapmaktadır. İçe yansıyan düzenlemede, birey davranışı gerçekleştirme nedenini içselleştirmeye başlar. Ancak bu neden birey için ne kadar içselleştirilmiş olsa da aslında geçmişteki dışsal ihtimallerle sınırlıdır. İçe yansıyan düzenlemede, bir öğrencinin davranışı tamamen kendi kendine belirlenmemekte, daha çok iç çatışmadan kaçınma girişiminin bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin derslerine çok çalışan bir öğrenci, çalışkan ve iyi öğrencilerin böyle davranması gerektiğini düşünüyorsa bu durum içe yansıyan düzenlemedir. Tanımlanmış düzenlemede, birey bir davranışı kendisi için çok önemli ve kıymetli olduğu için yapmaktadır. Davranışın gerçekleştirilmesi sırasında, davranış kişinin değerleriyle uyumlu hale geldiğinden, herhangi bir dış baskı yoktur. Bu duruma bir öğrencinin ders çalışmayı artık kendisi için önemli gördüğü için yapması örneği verilebilir (Deci ve Ryan, 1985; Fortier ve ark., 1995, Vallerand ve ark., 1992).

Alan yazın incelendiğinde bu süreçte kullanılan uzaktan eğitim platformlarının özellikleri (yeterlilik ve motivasyon, kullanılabilirlik, etkililik ve memnuniyet) ile akademik motivasyon arasındaki ilişkiye dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalar daha çok genel olarak uzaktan eğitim sistemi ile akademik motivasyon arasındaki ilişkiye yöneliktir ve sınırlı sayıdadır. Malik ve Akkaya (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, geleneksel yöntemlerle eğitim faaliyetlerini yürüten bir programdaki öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinin, uzaktan eğitim alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan başka bir çalışmada, web tabanlı uzaktan eğitim dersinin öğretmen adaylarının motivasyonu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, başlangıçta öğrencilerde motivasyon kaybı olduğu ancak birkaç hafta sonra motivasyonlarının arttığı saptanmıştır (Karsenti, Komis, ve Villeneuve, 2008). Geleneksel, geleneksel olmayan ve uzaktan eğitim öğrencilerinin karşılaştırıldığı başka bir çalışmada, uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim gören öğrencilerin, geleneksel yöntemle eğitim alan öğrencilere göre daha fazla öğrenme odaklı ve daha az performans hedefli oldukları bulunmuştur. Ayrıca uzaktan eğitim alan öğrencilerin genel not ortalamalarının geleneksel olmayan ve geleneksel yöntemlerle eğitim alan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bennett, Evans ve Riedle, 2007).

Bu kapsamda araştırmamızın temel amacı, üniversite öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutumları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Özellikle pandemi döneminde zorunlu hale gelen uzaktan eğitimin ve bu doğrultuda kullanılan eğitim platformlarının öğrencilerin içsel ve dışsal akademik motivasyonları ile ilişkisinin incelenmesinin alan yazına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinde pandemi sürecinde kullanılan uzaktan eğitim ortamlarının yeterlilik ve motivasyon, kullanılabilirlik, etkililik, memnuniyet boyutları ile içsel akademik motivasyon arasında ilişki var mıdır?

2. Üniversite öğrencilerinde pandemi sürecinde kullanılan uzaktan eğitim ortamlarının yeterlilik ve motivasyon, kullanılabilirlik, etkililik, memnuniyet boyutları ile dışsal akademik motivasyon arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde öncelikle araştırmada yer alan değişkenler arasında değişimin olup olmadığı incelenir. Daha sonra bu değişimin derecesi belirlenir ve söz konusu değişkenlere, tekil taramada olduğu gibi ayrı ayrı sembol verilir. Fakat bu sembol verme (değer verme, ölçme) işlemi, ilişkisel bir çözümlemeyi sağlayacak şekilde yapılmak zorundadır (Karasar, 1995: 81). Bu kapsamda, çalışmada bağımlı (yordanan) değişken olarak pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutumlar, bağımsız (yordayıcı) değişken olarak akademik motivasyon kavramı belirlenmiştir.

Çalışma Grubu/ Evren- Örneklem

Bu çalışma, Sivil Havacılık Yüksekokulu, Meslek Yüksekokulu Spor Yönetimi programı ve Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğrenim gören ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla belirlenen 125'i (%55.5) kadın ve 100'ü (%44.4) erkek, toplam 225 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Sivil Havacılık Yüksekokulunda 160 öğrenci, Meslek Yüksekokulu Spor Yönetimi programında 165 öğrenci, Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında 320 öğrenci öğrenim görmektedir. Toplam öğrenci sayısı 645'dir. Ölçekler, ders saatinde sınıfta bulunan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 225 öğrenciye uygulanmıştır.

Katılımcılar, 18-44 yaşları arasında olup yaş ortalaması 20.81 ve standart sapması 3.07'dir. Çalışma grubunun fakülte/programa göre dağılımına bakıldığında; 44'ünün (%19.5) Spor Yönetimi programı, 69'unun (%30.6) Sivil Havacılık Yüksekokulu ve 112'sinin (49.7) Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğrenimlerine devam ettiği belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler, Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutum Ölçeği, Akademik Motivasyon Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir.

Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutum Ölçeği: Ölçek, 2021 yılında Yıldız, Çengel ve Alkan tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li Likert tipi (1 kesinlikle katılmıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum) bir yapıya sahiptir ve 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar, “yeterlilik ve motivasyon”, “kullanılabilirlik”, “etkililik” ve “memnuniyet”dir. Ölçeğin KMO değeri .93 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin toplam ve alt boyutlarına yönelik yapılan istatistiksel analizler sonunda Cronbach Alpha ile hesaplanan iç tutarlık katsayısı .81 ile .94 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada yapılan analizlere göre ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının yeterlilik ve motivasyon için .90, kullanılabilirlik için .82, etkililik için .85 ve memnuniyet için .88 olduğu belirlenmiştir.

Akademik Motivasyon Ölçeği: Akademik motivasyon ölçeği Vallerand ve ark. (1992) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama geçerlik ve güvenirlik çalışması Karagüven, (2012) tarafından yapılmıştır. AFA sonucunda ölçeğin uyarlanmış 7'li Likert (1= hiç uyuşmuyor-7= tam olarak uyuşuyor) tipinde olan ölçek, toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, üç tane içsel motivasyon, üç tane dışsal motivasyon ve bir tane motivasyonsuzluk olmak üzere, toplam 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; “İçsel Motivasyon Bilme”, “İçsel Motivasyon Başarma”, “İçsel Motivasyon Hareket”, “Dışsal Motivasyon Tanınma”, “Dışsal Motivasyon Kendini İspat”, “Dışsal Motivasyon Düzenleme” ve “Motivasyonsuzluk”tur. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanlar 4 ile 28 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan ise 28 ile 196 arasında değişmektedir. Alınan puanlar yükseldikçe o alt boyuta ait özelliğin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlamasında KMO değerinin .88 ($p \leq .001$) düzeyinde ve anlamlı olduğu, alt boyutlara ait Cronbach alfa değerinin .67 ile .87 arasında olduğu

belirlenmiştir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısının “içsel motivasyon” için .89, “dışsal motivasyon” için .77 olduğu saptanmıştır.

Katılımcılara akademik motivasyon ölçeğinin tamamı uygulanmıştır. Ancak hipotezler içsel ve dışsal akademik motivasyon üzerinden kurulduğu için ölçeğin orijinal makalesi (Vallerand ve ark., 1992) ve daha önce yapılmış olan çalışmalar da göz önünde bulundurularak (Çelenlioğlu, 2020; Gürbüz ve Atasever, 2019; Saravanan, Kingston ve Gin, 2014; Thai, De Wever, ve Valcke, 2017; Thai, De Wever, ve Valcke, 2020) analizlerde ölçeğin içsel ve dışsal motivasyona ait soruları üzerinden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Form, örnekleme yer alan öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf düzeyine yönelik bilgi elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan üç adet veri toplama aracının uygulanması, 2021-2022 eğitim öğretim yılı birinci yarıyılında doğrudan araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin analizinde, SPSS 25.00 istatistiksel analiz programı kullanılmıştır. Bu çalışmada öncelikle değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar tablo 1’de sunulmuştur. Daha sonra değişkenlere ait betimsel istatistikler ve üniversite öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutumları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyini belirlemek amacıyla da pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Nişantaşı Üniversitesi Etik Komisyonundan, 08.11.2021 tarihinde, 2021/18 sayılı belge alınmıştır.

BULGULAR

Betimsel İstatistikler

Tablo 1.

Değişkenlere ilişkin betimsel istatistik sonuçları

	Betimsel İstatistikler		
	Ortalama (SD)	Çarpıklık	Basıklık
Yeterlik/Motivasyon	20.28(6.95)	.05	-.73
Etkililik	24.13(3.85)	-.07	-.02
Memnuniyet	13.79(3.86)	-.76	.50
Kullanışlılık	20.97(4.61)	-.59	.76
İçsel Motivasyon	59.11(13.39)	-.46	-.11
Dışsal Motivasyon	57.83(10.22)	-.43	.09

Tablo 1’e göre araştırmada yer alan değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri basıklık ve çarpıklık değerleri kullanılarak incelenmiştir. Buna göre “Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutum Ölçeği”nin yeterlik/motivasyon alt boyutunun çarpıklık değerinin .05, basıklık değerinin -.73; etkililik alt boyutunun çarpıklık değerinin -.07, basıklık değerinin -.02; memnuniyet alt boyutunun çarpıklık değerinin -.76, basıklık değerinin .50; kullanışlılık alt boyutunun çarpıklık değerinin -.59, basıklık değerinin .76 olduğu belirlenmiştir. “Akademik Motivasyon Ölçeği”nin içsel motivasyon alt boyutunun çarpıklık değerinin -.46, basıklık değerinin -.11; dışsal motivasyon alt boyutunun çarpıklık değerinin -.43, basıklık değerinin .09 olduğu saptanmıştır. Huck (2012) yaptığı çalışmada, normal bir dağılım olması için basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1 ’den küçük olması gerektiğini, George ve Mallery (2010) ise basıklık ve çarpıklık için ± 1 değerinin mükemmel olduğunu ancak bazı psikometrik ölçümler için ± 2 değerinin kabul edilebilir olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda

çalışmada elde edilen değerler, bütün değişkenler için normal dağılımda önemli bir sorun olmadığını göstermektedir.

Araştırmada yer alan değişkenlerin betimsel istatistik kapsamında ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Buna göre “Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutum Ölçeği”nin yeterlik/motivasyon alt boyutunun ortalama değerinin 20.28; standart sapma değerinin 6.95; etkililik alt boyutunun ortalama değerinin 24.13, standart sapma değerinin 3.85; memnuniyet alt boyutunun ortalama değerinin 13.79, standart sapma değerinin 3.86; kullanılabilirlik alt boyutunun ortalama değerinin 20.97, standart sapma değerinin 4.61 olduğu belirlenmiştir. “Akademik Motivasyon Ölçeği”nin içsel motivasyon alt boyutunun ortalama değerinin 59.11, standart sapma değerinin 13.39; dışsal motivasyon alt boyutunun ortalama değerinin 57.83, standart sapma değerinin 10.22 olduğu bulunmuştur.

Tablo 2.

*Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutumlar ile Akademik Motivasyon İlişkisi**

		Yeterlik/Motivasyon	Etkililik	Memnuniyet	Kullanılabilirlik	İçsel Motivasyon
Etkililik	Korelasyon(r)	,024				
	Anlamlılık(p)	,718				
	N	225				
Memnuniyet	Korelasyon(r)	,745**	-,005			
	Anlamlılık(p)	,000	,938			
	N	225	225			
Kullanılabilirlik	Korelasyon(r)	,655**	-,007	,717**		
	Anlamlılık(p)	,000	,922	,000		
	N	225	225	225		
İçsel Motivasyon	Korelasyon(r)	-,074	,680**	-,108	-,078	
	Anlamlılık(p)	,266	,000	,105	,246	
	N	225	225	225	225	
Dışsal Motivasyon	Korelasyon(r)	,046	,586**	,073	,021	,473**
	Anlamlılık(p)	,492	,000	,278	,759	,000
	N	225	225	225	225	225

* Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı

**p<0.01

Tablo 2 incelendiğinde, pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının etkililiği ile öğrencilerin içsel ve dışsal akademik motivasyonları arasında orta düzeyde (Büyüköztürk, 2007) ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu (sırasıyla $r = .680$ ve $r = .586$, $p < .001$) buna karşın bu ortamların yeterlilik ve motivasyon, kullanılabilirlik ve memnuniyet boyutlarının akademik motivasyonla ilişkisinin olmadığı bulunmuştur.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının etkililiği ile öğrencilerin içsel ve dışsal akademik motivasyonları arasında orta düzeyde (Büyüköztürk, 2007) ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Uzaktan eğitim ortamlarında; öğrenciler çevrimiçi ve çevrimdışı çalışmalardan etkili bir şekilde yararlanmakta, sanal sınıf ortamlarındaki ders içeriklerine erişebilmekte ve dersi yürüten öğretim elemanları ile iletişim kurabilmektedir. Platformların sağladığı bu imkanlar, etkililik olarak ifade edilmektedir. Buna karşın platformları kullanırken öğrencilerin kendilerini yeterli hissetmesi, platformların kullanımının kolay olması ve öğrencilerin memnuniyet düzeyleri, akademik motivasyonları ile ilişkili bulunmamıştır.

Alan yazın da yer alan çalışmalar daha çok uzaktan eğitim sistemine yöneliktir. Bu kapsamda Malik ve Akkaya (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, geleneksel yöntemlerle eğitim faaliyetlerini yürüten bir programdaki öğrencilerin akademik motivasyon düzeylerinin, uzaktan eğitim alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum özellikle Covid-19 sürecinde uzaktan/online eğitim yoluyla öğrenmeye zorlanan öğrenciler için yeni ve farklı motivasyon materyalleri ve stratejilerinin eklenmesine ihtiyaç olduğunu göstermektedir şeklinde değerlendirilmiştir. Malinauskas ve Požerienė, (2020) tarafından yapılan çalışmada, geleneksel (sınıf içi) ve çevrimiçi (uzaktan) eğitim alan üniversite öğrencileri arasındaki akademik motivasyon farklılıkları araştırılmıştır. Kesitsel araştırma deseni kullanılan çalışmada, öğrencilerin içsel motivasyon puanlarının çevrimiçi öğrencilerde geleneksel yüz yüze derslere katılan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Fırat, Kılınç ve Yüzer, (2018) yaptıkları çalışmada, açık ve uzaktan eğitim öğrencilerinin e-öğrenme ortamlarında kendi kendilerine öğrenmeye olan ilgilerinin içsel motivasyon düzeyini olumlu yönde etkilediği ve yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak cinsiyet, program yapısı (lisans/lisans), öğretim türü (uzaktan harmanlanmış) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Yapılan başka bir çalışmada, web tabanlı uzaktan eğitim dersinin öğretmen adaylarının motivasyonu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, başlangıçta öğrencilerde motivasyon kaybı olduğu ancak birkaç hafta sonra motivasyonun arttığı saptanmıştır (Karsenti, Komis, ve Villeneuve, 2008). Geleneksel, geleneksel olmayan ve uzaktan eğitim öğrencilerinin karşılaştırıldığı başka bir çalışmada, uzaktan eğitim alan öğrencilerin, geleneksel eğitim alan öğrencilere göre daha fazla öğrenme odaklı ve daha az performans hedefi odaklı oldukları bulunmuştur. Ayrıca uzaktan eğitim alan öğrencilerin genel not ortalamalarının geleneksel olmayan ve geleneksel yöntemlerle eğitim alan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bennett, Evans ve Riedle, 2007).

Bertiz ve Karoğlu, (2020) yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitim öğrencilerinin bilişsel esneklik ile uzaktan eğitim motivasyonları arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu ancak bu ilişkinin düşük düzeyde olduğunu belirlemiştir. Uzaktan eğitim ortamında geçirilen süre ve senkronize derslere katılım sıklığı öğrencilerin uzaktan eğitim motivasyonunu etkileyen faktörler olarak bulunmuştur. Bilişsel esneklik ve uzaktan eğitim motivasyonu için cinsiyet, yaş ve internet kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Saltürk ve Güngör, (2020) üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde akademik motivasyonları üzerinde etkisi olan içsel faktörün eğitim teknolojilerini kullanma konusundaki bilgi düzeyleri olduğu, dışsal faktörün ise çalışma ortamlarının kalitesi olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca çalışmaya katılan öğrenciler, ödevlerin veya sınavların uygulanma biçiminin akademik motivasyonlarını etkilemediğini ifade etmişlerdir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan farklı çalışmalarda da eğitim teknolojilerini kullanma konusunda bilgi düzeyi zayıf olan öğrencilerin uzaktan eğitimi olumsuz değerlendirdiği saptanmıştır (Antalyalı, 2004; Demir ve Yurdugül, 2015). Kuloğlu, (2020) çalışmasında uzaktan eğitim yoluyla eğitim alan öğrencilerin akademik başarıları ile başarı motivasyonları arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur ve başarı motivasyonlarının, akademik başarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada, uzaktan eğitim ortamlarının etkililiği ile öğrencilerin içsel ve dışsal akademik motivasyonları arasında olumlu yönde bir ilişki elde edilmesinden dolayı uzaktan eğitim ortamlarının geliştirilmesi ve sağladığı imkanların artırılmasının akademik motivasyonun yükseltilmesi noktasında yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Bu sonuçlar nicel verilerle elde edilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılacak nicel ve nitel olmak üzere karma bir araştırma ile daha ayrıntılı veriler elde edilebilir. Ayrıca farklı fakültelerde ve daha geniş örneklem grupları ile benzer araştırmalar yapılabilir ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir. Bulguların genellenebilmesi anlamında bu şekilde yapılacak araştırmaların önemli olduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoğan, M. (2020). Opinions of students about distance education in the pandemi process. *Naturengs, Covid-19 Special Issue*, 1-9.
- Altınpulluk, H. (2021). *Determining the trends of motivation research in distance education*. In motivation, volition, and engagement in online distance learning (pp. 77-99). IGI Global.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D. & Kapidere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *Malatya: XIII. Akademik Bilişim Konferansı*, 319-327.
- Antalyalı, Ö. L. (2004). *Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Bennett, S., Evans, T., & Riedle, J. (2007). Comparing academic motivation and accomplishments among traditional, nontraditional, and distance education college students. *Psi Chi Journal of Undergraduate Research*, 12(4).
- Bertiz, Y., & Karoglu, A. K. (2020). Distance education students' cognitive flexibility levels and distance education motivations. *International Journal of Research in Education and Science*, 6(4), 638-648.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çakın, M. & Akyavuz, E. K. (2015). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çelenlioğlu, Ş. (2020). *Akademik motivasyon ve akademik performans ilişkisinde akışın aracı rolü ve yaşam doyumu ile psikolojik iyi-oluş üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi), İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deci, E., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: NY Plenum Press.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G. & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The selfdetermination perspective. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 325-346.
- Demir, Ö., & Yurdugül, H. (2015). The exploration of models regarding e-learning readiness: Reference model suggestions. *International Journal of Progressive Education*, 11(1).
- Demirli, C. & Aksoğan, M. (2012). The effect of blended learning on the persistence of academic performance for computer education. *The Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(1), 111- 122.
- Dewald, N. (1999). Transporting good library instruction practices into the web environment: An analysis of online tutorials. *The Journal of Academic Librarianship*, 25(1), 26-31.
- Durak, G., Çankaya, S. & İzmirli, S. (2020). COVID-19 pandemi döneminde Türkiye'deki üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14 (1), 787-809.
- Er-Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, salgın sürecinde Türkiye'de ve dünyada eğitim*, 597-618.
- Fırat, M., Kılınç, H., & Yüzer, T. V. (2018). Level of intrinsic motivation of distance education students in e-learning environments. *Journal of Computer Assisted Learning*, 34(1), 63-70.
- Fortier, M.S., Vallerand, R.J., & Guay, F. (1995) Academic motivation and school performance: Toward a structural model. *Contemporary Educational Psychology*, 20, 257-274.
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.). Boston: Pearson.
- Gürbüz, O. & Atasever, A. N. (2019). Üniversite öğrencilerinde hayatın amacı ve akademik motivasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yönetim ve Çalışma Dergisi*, 4(1), 93-112.
- Güven, S. & Uçar, M., (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Journal of Awareness*, 6(3):165-183.
- Holmberg, B (1989). *Theory and practice of distance education*. London and New York: Routledge.
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6th ed). Boston: Pearson.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Karagüven, M. H. (2012). Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2599-2620.
- Karsenti, T., Komis, V., & Villeneuve, S. (2008). *Can distance education courses increase academic motivation?*. In C. Bonk, M. Lee & T. Reynolds (Eds.), *Proceedings of E-Learn 2008--World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 2797-2803). Las Vegas, Nevada, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved February 9, 2022 from <https://www.learnedtechlib.org/primary/p/30064/>.
- Keegan, D. (1986). *The foundations of distance education*. London: Croom Helm.

- Kuloğlu, M. E. (2020). Uzaktan eğitim oğrencilerinin akademik başarıları, başarı motivasyonları ve can sıkıntıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 3 (1), 48-60.
- Malik, M. A., & Akkaya, B. (2021). Comparing the academic motivation of conventional and distance education students: A study about a Turkish university. *Sir Syed Journal of Education & Social Research*, 4(2), 341-351.
- Malinauskas, R., & Požerienė, J. (2020). Academic motivation among traditional and online university students. *European Journal of Contemporary Education*, 9(3), 584-591.
- Moore, J.L., Dickson-Deane, C. & Galyen, K. (2011). e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?. *Internet and Higher Education*, 14(2), 129-135.
- Ryan, R., & Deci, E. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67.
- Saltürk, A., & Güngör, C. (2020). Üniversite oğrencilerinin gözünden Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş deneyimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 137-174.
- Saravanan, C., Kingston, R., & Gin, M. (2014). Is Test Anxiety a Problem Among Medical Students: A Cross Sectional Study on Outcome of Test Anxiety among Medical Students?. *International Journal Of Psychological Studies*, 6(3). doi: 10.5539/ijps.v6n3p24
- Sansone, C., & Harackiewicz, J. (2000). *Intrinsic and extrinsic motivation*. San Diego: Academic Press.
- şen Ö., & Kızılcıoğlu, G. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde üniversite oğrencilerinin ve akademisyenlerin uzaktan oğretime yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*, 4 (3), 239-252.
- Thai, N., De Wever, B., & Valcke, M. (2017). The impact of a flipped classroom design on learning performance in higher education: Looking for the best “blend” of lectures and guiding questions with feedback. *Computers & Education*, 107, 113-126. doi: 10.1016/j.compedu.2017.01.003
- Thai, N., De Wever, B., & Valcke, M. (2020). Face-to-face, blended, flipped, or online learning environment? Impact on learning performance and student cognitions. *Journal of Computer Assisted Learning*, 36(3), 397-411. doi: 10.1111/jcal.12423
- Tüzün, F., & Yörük-Toraman, N. (2021). Pandemi döneminde uzaktan eğitim memnuniyetini etkileyen faktörler. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 822-845.
- Ünal, N., şanlı, N., & şengil, A. Z. (2021). Pandemi döneminde üniversite oğrencilerinin çevrimiçi oğrenmeye hazırbulunuşluklarının ve uzaktan eğitime ilişkin deneyimlerinin değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1), 89-104.
- Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Briere, N. M., Senecal, C., & Vallieres, E. F. (1992). The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and Psychological Measurement*, 52(4), 1003-1017.
- Yıldız, E. P., çengel, M. & Alkan, A. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin tutum ölçeği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(33), 132-153.